

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในล้านนาซึ่งถือว่าเป็นดินแดนแห่งความอุดมสมบูรณ์และความสงบร่มเย็นอยู่ในศาสนาพุทธได้มีเอกลักษณ์ความโดดเด่นทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี มีพิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนาที่มีอิทธิพลต่อสังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในล้านนาเป็นอย่างมาก โดยทั่วไปแล้วพิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนาจะมีการถ่ายทอดออกมาจากบทบาทของการดำรงชีวิตที่มีการกระทำมุ่งเน้นในวัฒนธรรมประเพณีอันสืบทอดมาในพระพุทธศาสนาโดยบรรพบุรุษเพื่อให้เห็นว่าทุกขั้นตอนของพิธีกรรมนั้นล้วนมีความหมายและมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม เมื่อได้ประพฤติปฏิบัติประจํารวมไปถึงมีจิตสำนึกที่ดีงามแล้วทำให้เกิดความพึงแน่น ยากที่จะถ่ายทอดและเลือนหายไป เหมือนอย่างเช่นพุทธศาสนิกชนเชื่อว่าพระอุปคุตเป็นพระสาวกที่มีอิทธิฤทธิ์สามารถปราบพญามารผู้ซึ่งเป็นใหญ่ในกามภพทั้งหลายได้ ดังจะเห็นได้จากในโลภบัญญัติ ปฐมโพธิกาและในอโศกาวทาน ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ที่พระเจ้าอโศกมหาราช^๑โปรดให้มีการเฉลิมฉลอง พระศูป ๘๔,๐๐๐ องค์ และพระมหาศูปขึ้นพร้อมกัน เป็นระยะเวลา ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ในพินิจดังกล่าว พระอุปคุตได้รับอาราธนาเป็นผู้ป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากพญามาร และท่านได้แสดงอิทธิฤทธิ์ของท่านให้เป็นที่ประจักษ์แก่เหล่าพระภิกษุสงฆ์ตลอดจนพระเจ้าอโศกมหาราช ให้มันพระทัยว่าท่านจักสามารถผจญพญามารได้ ในที่สุดเมื่อพญามารมาขัดขวางและทำลายพินิจดังกล่าว ท่านได้ใช้อิทธิฤทธิ์ที่สูงส่งปราบชนะพญามารได้

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วมีประเด็นที่น่าสนใจและน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่งในเรื่องของพระอุปคุตที่ทำให้เกิดความเชื่อความศรัทธาและพิธีกรรมที่ชาวพุทธล้านนาได้นำไปปฏิบัติและเป็นวิถีชีวิตในการอยู่ร่วมกันในสังคัมรวมไปถึงวิธีปฏิบัติตามหลักศาสนาของชาวพุทธล้านนา ในจังหวัดในภาคเหนือมีการนับถือพระอุปคุตซึ่งคาดว่าได้รับอิทธิพลจากประเทศพม่า เพราะพม่าจะมีความเชื่อเกี่ยวกับพระอุปคุตอย่างเหนียวแน่น ซึ่งคนในล้านนามีความเชื่อสืบ ๆ กันมาว่า

^๑อภิชาติ ขอดสุวรรณ, “บทบาทของพระอุปคุต ในเรื่องมหาอุปคุตฉบับล้านนา” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๔), หน้า ๕๑.

ป้องกันรักษาเหตุเภทภัยต่าง ๆ ได้ และสามารถบันดาลโชคลาภความสุขความเจริญแก่บุคคลที่สักการบูชาและมีความตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมคุณงามความดีที่เป็นหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือการยึดมั่นปฏิบัติตนตามแบบวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วจึงมีประเด็นที่ควรจะศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียด ถึงความเชื่อเรื่องพระอุปคุตที่ชาวพุทธล้านนาได้มีการสืบทอดและปฏิบัติกันมานาน มีอิทธิพลในด้านใดบ้าง และในเมื่อมีอิทธิพลในด้านหนึ่งด้านใดแล้ว จะมีกิจกรรมและพิธีกรรมอย่างไรบ้างที่จะบูชาพระอุปคุตเพื่อที่จะให้เกิดโชคลาภและให้ท่านคุ้มครองจากผองภัย ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของพระอุปคุตที่มีต่อสังคมชาวพุทธในล้านนาและวิธีปฏิบัติตามหลักศาสนาของชาวพุทธล้านนา และเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจใคร่ศึกษาสืบต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของพระอุปคุตที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
๒. เพื่อศึกษาหลักการและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับพระอุปคุต
๓. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของพระอุปคุตที่มีต่อสังคมชาวพุทธในล้านนา

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑. ประวัติความเป็นมาของพระอุปคุตมีความเป็นมาอย่างไร
๒. หลักการและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระอุปคุตเป็นอย่างไร
๓. พระอุปคุตมีอิทธิพลอย่างไรต่อสังคมชาวพุทธในล้านนา

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร(Documentary Research) โดยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของพระอุปคุตอาศัยข้อมูลจากคัมภีร์อโศกาทานและปฐมสมโพธิกถา และวรรณกรรมงานเขียนล้านนาที่กล่าวถึงบทบาทและพิธีกรรมรวมไปถึงความเชื่อเคารพศรัทธา ของพระอุปคุตเป็นหลัก และอาศัยสังเกตการณ์พิธีกรรมในล้านนาด้านความเคารพบูชาในเรื่องของพระอุปคุต สัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิในวัฒนธรรมประเพณีในล้านนา

๑.๕ คำจำกัดความ

อิทธิพล หมายถึง กำลังอำนาจซึ่งแฝงอยู่ในความเชื่อความศรัทธาในสิ่งที่เคารพนับถือ ซึ่งเป็นปัจจัยสามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์และต้องคล้อยแสดงออกในการกระทำด้านการปฏิบัติในวัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงสืบไป

พระอุปคุต หมายถึง พระอรหันต์สาวก ที่ชาวล้านนามีความเชื่อ ความเคารพเลื่อมใสมากเป็นพิเศษองค์หนึ่ง

สังคมชาวพุทธล้านนา หมายถึง กลุ่มคนผู้ที่เป็นพุทธศาสนิกชน หรือกลุ่มคนที่นับถือพุทธศาสนาาร่วมกัน ซึ่งอยู่ในดินแดนทางภูมิศาสตร์ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประกอบด้วย ๘ จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก.เอกสาร

๑. พิธีกรรมพิสดาร^๔

กล่าวถึงการตักบาตรเที่ยงคืน ที่มีวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ตรงกับวันพุธ โดยไม่จำเพาะเจาะจงต้องอยู่ในเดือนใด บางปีอาจมีแค่ครั้งเดียวสองครั้ง หรือบางปีไม่มีเลยก็ได้ เรียกประเพณีนี้ว่า เป็งปู้ด หรือ เพ็ญพุธ โดยมีความเชื่อว่า พระอุปคุตผู้มีมหิทธิฤทธิ์ จะขึ้นจากทะเลโดยแปลงกายเป็นสามเณรน้อย ออกมาโปรดสัตว์ ถ้าผู้ใดได้ตักบาตร บุคคลนั้นจะเกิดร่ำรวย เป็นเศรษฐี และบังเกิดแต่สิ่งที่เป็นมงคลในชีวิต ดังนั้น เมื่อถึงวัน เพ็ญตรงกับวันพุธ ชาวเหนือจะไปคอยใส่บาตรมากเป็นพิเศษ เพราะถือว่าได้อานิสงส์แรง ให้ข้อมูลต่องานวิจัยในเรื่องประวัติและลักษณะของความเชื่อ และประเพณี พิธีกรรมเกี่ยวกับพระอุปคุต

๒. บัณฑิตอาราธนาพระมหาอุปคุต^๕

กล่าวถึงพิธีอาราธนาพระอุปคุตและคำอาราธนาพระอุปคุตให้มารักษางานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสงบ ให้ข้อมูลต่องานวิจัยในด้านความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระอุปคุต

^๔เจริญ ตันมหาพราน, **พิธีกรรมพิสดาร**, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงแดด, ๒๕๓๖).

^๕พระครูสิริรัตนสุนทร, **บัณฑิตอาราธนาพระมหาอุปคุต**, (เชียงใหม่ : ธาราทองการพิมพ์, ๒๕๓๕).

๓. พระราชพิธีสิบสองเดือน^{๑๑}

ในพระราชพิธีพืชมงคล (พิธีเดือนเก้า) กล่าวถึง พระอุปคุต ว่า พระมอญเอาพระมาถวายตั้งแต่ในรัชกาลที่ ๔ มีลักษณะนั่งก้มหน้า มีใบบัวคลุมอยู่บนศีรษะ และมีเข็มคุมปักตามหัวไหล่ตามเข่า ฐานรองเป็นดอกบัวคว่ำดอกหนึ่ง หงายดอกหนึ่ง ได้ฐานมีรูปดอกบัว ใบบัว เต่า ปลา ปู พระทำด้วยแก่นศรีมหาโพธิ์ลงรักปิดทอง พระพม่า อธิบายว่า พระองค์นี้คือ พระอุปคุต อยู่ในปราสาทแก้วใต้น้ำ ชาวเมืองอย่างกุ่ม มีความเชื่อว่าได้ศกบาตรพระอุปคุตแล้วเป็นเศรษฐี ชาวเมืองอย่างกุ่มพากันหุงข้าวแต่ยังไม่สว่างคอยศกบาตรพระอุปคุต จนทุกวันนี้ยังมีความนับถือพระอุปคุต จึงได้สร้างรูปพระอุปคุตขึ้นทำสักการบูชา ซึ่งมีความเชื่อว่ามีผลานิสงส์เหมือนกัน พระอุปคุตยังใช้ตั้งทำพระราชพิธีขอฝนอีกด้วย หนังสือเล่มนี้ให้ข้อมูลต่องานวิจัยในเรื่องคติความเชื่อและพิธีกรรมอันเนื่องมาจากพระอุปคุต

๔. ประเพณีสิบสองเดือนล้านนาไทย^{๑๒}

ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมอันเนื่องมาจากพระอุปคุต ได้แก่ พิธีอัญเชิญพระอุปคุตมาคุ้มครองรักษางานประเพณีงานปอยหลวงล้านนา และประเพณีการศกบาตรวันเพ็ญพุธ

๕. เครื่องสักการะในล้านนาไทย^{๑๓}

ให้ความรู้เรื่องการจัดทำห่อพระอุปคุตและการจัดเตรียมเครื่องสักการะถวายพระอุปคุต ที่อาราธนามารักษางาน มิให้คนพาลทั้งหลายมาก่อเหตุร้าย เป็นประเพณี เป็นเครื่องแสดงจิตวิथाสังคมที่ต้องการให้เกิดการรวมพลังชุมชน ให้ช่วยกันกำจัดภัยสาธารณะมิให้บุคคลใดก่อเหตุร้ายเมื่อมีงานฉลองเมื่อเห็นเครื่องสักการะอุปคุต ทุกคนเกรงกลัวไม่กล้าทำสิ่งไม่ดีไม่งาม หนังสือเล่มนี้ให้ข้อมูลต่องานวิจัยในเรื่อง ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมอันเกี่ยวกับพระอุปคุต

^{๑๑}พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระราชพิธีสิบสองเดือน, (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๔๕๘).

^{๑๒}มณี พยอมยงค์, ประเพณีสิบสองเดือนล้านนาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (เชียงใหม่ : การศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓).

^{๑๓}มณี พยอมยงค์และศิริรัตน์ อาสนะ, เครื่องสักการะในล้านนาไทย, (เชียงใหม่ : ศ. ทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๓๘).

๖. อโศกาวทาน^{๑๓}

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้จะกล่าวถึงประวัติของพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา จะกล่าวถึงพระอุปลุต เป็นผู้นำพระเจ้าอโศกมหาราชเสด็จทอดพระเนตรสถานที่สำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนา และรับหน้าที่คุ้มครองงานฉลองสมโภชพระสถูป ๘๔,๐๐๐ องค์เป็นระยะเวลายาวนานติดต่อกันถึง ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ท่านใช้อิทธิฤทธิ์สูงส่งปราบปรามและชนะพญามารได้จนพญามารมีจิตเลื่อมใสพระพุทธศาสนา ตั้งจิตปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตข้างหน้า

๗. ประเพณีไทยภาคเหนือ^{๑๔}

ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ของล้านนาที่เกี่ยวกับพระอุปลุต เข้าใจว่าคงรับมาจากพม่า เพราะเป็นประเพณีพม่าและได้กล่าวว่า เรื่องราวของพระอุปลุตนี้มีปรากฏในหนังสือปฐมสมโพธิกถา ตอนมารพันชปริวรรต ปริเฉทที่ ๒๘

๘. “พิธีกรรมเพ็ญพุธ”^{๑๕}

กล่าวถึงความเชื่อและพิธีกรรมของคนล้านนาเกี่ยวกับพระอุปลุตให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติตลอดจนความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระอุปลุต

๙. ของดีอีสาน^{๑๖}

การทำบุญเดือนสี่นำเรื่องราวของพระอุปลุตมาเกี่ยวข้องโดยถือความเชื่อจากเรื่องราวของพระอุปลุต จัดเป็นหอเล็ก ๆ ข้างในบรรจ้อัฐฐบริวารให้ครบชุด เรียกว่า หออุปลุต ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของศาลาการเปรียญ เพื่อให้งานบุญพะเหวด มีความสงบเรียบร้อยและปลอดภัย ให้ข้อมูลต่องานวิจัย ในเรื่องประวัติพระอุปลุต ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระอุปลุต

^{๑๓} ส. ศิวรักษ์, อโศกาวทาน, (กรุงเทพฯ : สายส่งศึกษิตบริษัทเคสดีไทย จำกัด, ๒๕๓๔).

^{๑๔} สงวน โชติสุขรัตน์, ประเพณีไทยภาคเหนือ, (เชียงใหม่ : สงวนการพิมพ์, ๒๕๑๒).

^{๑๕} แสง เต็มสวัสดิ์, “พิธีกรรมเพ็ญพุธ”, บทความทั่วเมืองไทยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, ฉบับวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๔.

^{๑๖} สภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น, ของดีอีสาน, (ขอนแก่น : สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดขอนแก่นจัดพิมพ์, ๒๕๓๘).

๑๐. พระปฐมสมโพธิกถาพุทธประวัติ^{๑๑}

มารพันธปริวัตต์ ปริจเฉทที่ ๒๘ กล่าวถึง พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงสร้างสถูป ๘๔,๐๐๐ องค์ เมื่อสร้างเสร็จจะทำพิธีฉลองนานถึง ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน เกรงจะมีอันตรายในการ กุศล จึงเสด็จไปสู่มหาวิหาร เพื่อขออนุญาตพระภิกษุรูปหนึ่งมารักษางาน พระมหาเถระทุกรูปก็ไม่บังอาจรับธุระ จึงอาราธนาพระอนุเถระเป็นลำดับลงมา トラบถึงสงฆ์จนมิได้มีองค์ใดจะรับภาระที่จะป้องกันอันตรายจากมารได้ สามเณรน้อยรูปหนึ่งได้เสนอที่ประชุมสงฆ์ มีพระภิกษุสามารถปกป้องอันตรายได้ ท่านนิรมิตประสาทแก้ว อยู่ในท้องมหาสมุทร มีนามว่า พระอุปคุต คณะสงฆ์ได้สดับขึ้นชมยินดีจึงบัญชาให้พระภิกษุ ๒ รูป ได้อภิญาสมาบัติ ไปหา พระอุปคุต แล้วแจ้งข่าวของคณะสงฆ์ให้ทราบ เมื่อพระอุปคุตมาถึงที่ประชุมสงฆ์ พระสาวก มอบหน้าที่ให้พระอุปคุต ขณะที่พระเจ้าอโศกมหาราชทำการฉลองและสักการบูชาสถูป พญามารก็ลงจากสวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัตดี เพื่อทำลายงานด้วยอิทธิฤทธิ์ แต่พระอุปคุตก็สามารถ แก่ได้ทุกครั้ง พระอุปคุตจึงจับพญามารมัดไว้กับภูเขาสูงหนึ่ง จนงานเฉลิมฉลองสถูปสำเร็จ พญามารสำนึกบาปและมีทวิจิตอันคลายจึงตั้งใจปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งในอนาคต พระอุปคุตจึงปล่อยพญามาร พระอุปคุต จึงขอร้องพญามารนิรมิตกายเป็นองค์พระสัพพัญญูเจ้า พร้อมทั้งคู่พระอัครสาวกและอสีติมหาสาวก หนังสือเล่มนี้ ให้ข้อมูลต่องานวิจัยในเรื่อง ประวัติ ของพระอุปคุตตลอดจน ความเชื่ออันเนื่องมาจากพระอุปคุต

๑๑. ปฐมสาเหตุของการสร้างพระบัวเข็ม^{๑๒}

กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการสร้างพระบัวเข็มในพม่าเป็นครั้งแรก และ กล่าวถึงความเชื่อของชาวพม่าที่มีต่อพระบัวเข็ม หรือพระอุปคุต ซึ่งชาวพม่าจะเรียกว่าพระผ่อง ต่ออู สำหรับชื่อว่าพระบัวเข็ม เพราะคนล้านนาได้เห็นรูปพระอุปคุตที่ทำด้วยไม้ หรือเกสร ดอกไม้มีจุด ๘ จุด ๗ จุด ๕ จุด แล้วมีดอกบัวมี ปู ปลา หอย จึงเรียกว่าพระบัวเข็ม ในหนังสือเล่ม นี้ยังกล่าวถึงวิธีการบูชาพระอุปคุต กาถานมัสการพระบัวเข็ม (พระอุปคุต) หนังสือเล่มนี้ให้ ข้อมูลต่องานวิจัยในเรื่องประวัติ ความเชื่อและพิธีกรรมอันเนื่องมาจากพระอุปคุต

^{๑๑}สมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส, พระปฐมสมโพธิกถาพุทธประวัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : อำนวยการพิมพ์, ๒๕๓๔ หน้า ๓๒

^{๑๒}อ่อง ชัยศรี, ปฐมสาเหตุของการสร้างพระบัวเข็ม, เชียงใหม่ : โรงพิมพ์กลางเวียง, ๒๕๑๐ หน้า ๔๒

ข. งานวิจัย

บทบาทของพระอุปคุตในเรื่องมหาอุปคุต ฉบับล้านนา^{๑๕}

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอบทบาทของพระอุปคุต ในเรื่อง มหาอุปคุตฉบับล้านนา สำหรับบทบาทในด้านการปราบพญามารและบทบาทในด้านการคุ้มครองรักษางาน นอกจากนี้มีบทบาทย่อยอีกหลายบทบาทปรากฏแทรกอยู่ในบทบาททั้ง ๒ ประการนั้น และบทบาทต่าง ๆ เหล่านั้นยังปรากฏให้เห็นในสังคมปัจจุบัน เช่น คติความเชื่อในสังคมล้านนาไทยซึ่งปรากฏในรูปแบบของประเพณี พิธีกรรม และศิลปกรรม เป็นต้น

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) งานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

๑.๗.๑ ชั้นปฐมภูมิ(Primary Data) ศึกษาวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์อโศกาวทาน ปฐมสมโพธิกถา ในพระพุทธศาสนา

๑.๗.๒ ชั้นทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่วรรณกรรมและหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความต่าง ๆ

๑.๗.๓ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาสัมภาษณ์เชิงลึกได้แก่ ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิในประเพณีวัฒนธรรมล้านนาอย่างแท้จริง จำนวน ๕ คน

๑.๗.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๗.๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยเชิงวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๑.๗.๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

๑.๗.๔.๓ สรุปและเขียนรายงานวิจัย

^{๑๕} อภิชาติ ขอดสุวรรณ, บทบาทของพระอุปคุตในเรื่องมหาอุปคุต ฉบับล้านนา, (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๖๔.บทคัดย่อ

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของพระอุปคุต

๑.๘.๒ ได้ทราบถึงหลักการและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับพระอุปคุต

๑.๘.๓ พระอุปคุตมีอิทธิพลอย่างไรต่อสังคมชาวพุทธในล้านนา